

мога – це вид діяльності, який включає комплекс заходів, спрямованих на оздоровлення та лікування пацієнтів у стані, що на момент її надання загрожує життю, здоров'ю і працездатності та здійснюється професійно підготовленими працівниками, які мають на це право відповідно до законодавства [4].

Дана Програма передбачає наступні види безоплатної допомоги: швидка та невідкладна – на догоспітальному етапі станціями (відділеннями) швидкої медичної допомоги, пунктами невідкладної медичної допомоги у стані, що загрожує життю людини; амбулаторно-поліклінічна; стаціонарна – у разі гострого захворювання та в невідкладних випадках, коли потрібне інтенсивне лікування, цілодобовий медичний нагляд та госпіталізація, в тому числі за епідемічними показаннями, дітям, вагітним та породіллям, хворим за направленнями медико-соціальних експертних комісій, лікарсько-консультативних комісій; невідкладна стоматологічна допомога (у повному обсязі – дітям, інвалідам, пенсіонерам, студентам, вагітним, жінкам, які мають дітей до 3 років); долікарська медична допомога сільським жителям; санаторно-курортна допомога інвалідам і хворим у спеціалізованих та дитячих санаторіях; утримання дітей у будинках дитини; медико-соціальна експертиза втрати працездатності [4].

Виходячи з вище зазначеного, основними принципами у сфері охорони здоров'я України є: визнання охорони здоров'я пріоритетним напрямом діяльності суспільства і держави, одним з головних чинників виживання та розвитку народу України; дотримання прав і свобод людини і громадянина в сфері охорони здоров'я та забезпечення пов'язаних з ними державних гарантій; гуманістична спрямованість, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими, національними, груповими або індивідуальними інтересами, підвищений медико-соціальний захист найбільш вразливих верств населення; рівноправність громадян, демократизм і загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг в сфері охорони здоров'я.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями згідно із Законом України "Про внесення змін до Конституції України" № 2222-IV. – Х. : ФОП Співак Т.К., 2010. – 48 с.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я / Закон України Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19.

3. Положення про єдину систему надання екстреної (невідкладної) медичної допомоги. Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я N 234 (z0920-12) від 03.04.2012 // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0863-09>

4. Програма подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги. Постанова КМУ від 11 липня 2002 р. N 955 // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/955-2002-%D0%BF>

5. Зогий І.М. Нормативне закріплення принципів медичної допомоги в Україні / І.М. Зогий // Актуальні проблеми держави і права. Вип. 65. – Одеса. – 2012. – С.463-469.

6. Стеценко С. Г. Медичне право України: Підручник / В. Ю. Стеценко, І. Я. Сенюта. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 507 с.

7. Сенюта І. Я. Право людини на медичну допомогу: деякі теоретико-практичні аспекти/І.Сенюта // Медичне право України: правовий статус пацієнтів в Україні та його законодавче забезпечення (генезис, розвиток, проблеми і перспективи вдосконалення). Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції 17-18 квітня 2008 р., м. Львів. / І. Я. Сенюта. – 2008. – С. 277-283.

УДК 347.133.74(043.2)

Чумак Ю.А.,
студентка,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УРАЇНІ

Самими хвилюючими і теплими моментами в житті є ті, в які ми робимо щасливими інших людей. Ніхто не в змозі оцінити, скільки щастя приносить батькам, що зневірилися, народження власного малюка, і відчутти, як перетворює життя таких людей допомога сурогатної мами. Але при цьому не менше важливий і ступінь відповідальності, з якою сурогатна мама підходить до виношування дитини. "Сурогатна матір" – це жінка, яка за допомогою штучного запліднення виношує та народжує

дитину для іншої особи або сім'ї, які за медичними показниками не мають змоги зачати та народити дитину.

Актуальність дослідження даної теми полягає в тому, що реалізація прав громадян у сфері репродуктивних технологій не є чітко регламентованою, оскільки законодавча база потребує ґрунтовного доопрацювання. Відсутність правового регулювання у цій сфері частково пов'язана з поки що не достатнім поширенням застосування методів штучного запліднення або імплантації зародка. [1, с. 128] Водночас різке зниження репродуктивного здоров'я населення, падіння народжуваності, нові розробки у галузі біомедицини все частіше привертають увагу до правових питань застосування методів штучної інсемінації. Поряд з цим зростає кількість проблем, пов'язаних з комерціалізацією та криміналізацією діянь, пов'язаних з народженням дітей за допомогою сурогатного виношування, що є наслідком неврегульованості даних питань з боку держави. Таким чином таке явище як сурогатне материнство в Україні дозволено тому, що не заборонено.

В Україні сурогатне материнство – відносно нова допоміжна репродуктивна технологія. Її суть полягає в тому, що сурогатна матір добровільно погоджується виносити чужу дитину, яка після народження буде передана своїм генетичним батькам. Ця репродуктивна технологія є складною не лише з медичного та етичного, але й з юридичного погляду. Слід розглянути правову характеристику сурогатного материнства та цивільно-правові відносини, що виникають у процесі реалізації цієї медичної програми.

Як свідчить практика, прогалини в законодавстві у сфері сурогатного материнства дозволяють виникати небажаним ситуаціям [2, с. 15]. Перш за все, такі ситуації пов'язані з відмовою сурогатної матері віддавати дитину біологічним батькам, шантажем переривання вагітності, вимогами додаткових грошей, погрозами розголошення інформації про народження дитини. У свою чергу, біологічні батьки можуть не виплатити сурогатній матері обіцяну грошову компенсацію, не забезпечити її належними умовами під час вагітності та пологів. Для запобігання подібних колізій експерти вважають за необхідне захистити майнові і немайнові права та законні інтереси сторін "репродуктивного процесу". Перш за все, це підготовка відповідного договору між сторонами, який повинен включати в себе оформлення письмової згоди біологічних батьків на виношування сурогатною матір'ю ембріона, отриманого в результаті екстракорпорального запліднення, та письмової згоди сурогатної матері (і її

чоловіка за наявності) на виношування дитини; підготовку заяви сурогатної матері про відсутність претензій до біологічних батьків по закінченні програми сурогатного материнства; оформлення згоди сурогатної матері на запис генетичних батьків як батьків дитини в органах реєстрації актів цивільного стану. Цей документ повинен складатися відповідно до положень чинного законодавства України, враховуючи індивідуальні вимоги, побажання і можливості подружжя та сурогатної матері.

У договорі, згодна менше, повинні бути чітко визначені такі моменти: компенсація витрат на медичне обслуговування; місце проживання сурогатної матері на час вагітності; медичний заклад, в якому буде проведено штучне запліднення; наслідки народження неповноцінної дитини; зобов'язання сурогатної матері дотримуватися всіх порад лікаря; санкції за недотримання умов договору [1, с.152]. Слід підкреслити, що санкції повинні бути істотними, що автоматично забезпечує дисциплінованість сторін договору. В кожному окремому випадку договір буде індивідуальним, але все ж спільною відмітною рисою їх є предмет договору, умови і порядок його виконання; порядок розрахунку між сторонами, права та обов'язки сторін, термін дії договору; відповідальність сторін; страхування; конфіденційність.

Цивільний оборот, проголошення людини найвищою соціальною цінністю, пріоритет її прав, свобод і інтересів зумовлюють розвиток різноманітних договірних конструкцій, однією з яких є договір сурогатного материнства, що регулює відповідні цивільні правовідносини. Послуги з сурогатного материнства – це врегульований цивільним законодавством процес зачаття, виношування і народження дитини з наступною реєстрацією немовляти як дитини замовника послуги.

Література

1. Стеценко С.Г. Медичне право України: підручник / за заг. ред. д-ра юрид.наук, проф. С.Г. Стеценка/ Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців "Правова єдність", 2008. – 507 с
2. Байбороша Н.С. Суцність інститута суррогатного материнства / Н.С. Байбороша // Журнал міжнародного права и міжнародных отношений. – 2008. – №3. – С.56-59